

RESTAURÁLÁSI DOKUMENTÁCIÓ

az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Bábtárának őrzésében lévő

Vízikirály kesztyűsbáb papír részeinek restaurálásáról

A báb tervezője: Büky Béla

Készítési ideje: 1948.

Leltári száma: 73.118.

Állapotleírás:

A fej

Papírmasséból készített arcforma hátoldalán látható, hogy újságpapírból készítették. Az arc csomagolópapírral borított, majd akvarellal és temperával kifestett. Az egyik pupillán zöld sztaniol papírragasztás, a másik pupilláról elveszett.

A papírmassé rossz minőség újságpapírokból készült, ezért napjainkra savassá vált, besárgult és töredezett lett, különösen a széleken.

Több helyen a felső papír réteg levált, elveszett.

A fej aljára faragott fatuskót rögzítettek. Az ebben kialakított lyukba bújtatta a bábozó az ujját és ehhez rögzítették a bábu ruháját is.

Ezt a fadarabot szögekkel rögzítették a papírmasséhoz, de idővel meglazult és széttörte a papírmassét.

Szakáll, haj és szemöldök

Mindhárom „szőrzetnél” megfigyelhető, hogy több rétegben is ráragasztották az eredetire. A legalsó réteg a legsötétebb. A szemöldökön két réteg, a bajusznál és szakállnál három réteg papír van felragasztva. A felső kettő világosabb papírból lett kivágva.

Megállapítható, hogy az idők során elvégzett gyors javításokkal egyre elnagyoltabb, kevésbé igényes „szőrök” kerültek az arcra.

A felsőbb rétegek felragasztásához valószínűleg Technokol vagy hasonló ragasztót használtak, vastagon rákenve az arcra is.

Korona

A koronát kartonból vágták ki és alulról ehhez ragasztották a báb haját. A báb homlokán lévő lyukon keresztül rögzítették egy drót darabbal.

A korona is sokszorososan javított. Több helyen az eltört kartont cérnával varrták össze. A korona pártázatát képező keresztek közül kettő elveszett, és több is megtört.

Eredetileg a korona aranyra festett volt, majd később alufólia darabokkal „burkolták”. Ezek a kisebb darabok valószínűleg csokoládé csomagolások voltak. Különböző árnyalatú arany fóliák sok helyen leszakadtak, elvesztek.

Az eredeti haj csak az egyik oldalon maradt meg. Ezt is felülragasztották elnagyoltabban kivágott hajjal.

Kezek

A kezek doboz alakúak. A tenyér rész rétegelt lemezből van kivágva, az oldalak és a kézfej kartonból készült, oldalán papírborítással. Az egyik kéz ruhaujjba nyúló kartonja megtörtött.

A papír több helyen a széleken fölvált, elszakadt és hiányos. A temperafestés erősen meg-és lekopott.

A restaurálási leírása:

A báb minden részét külön-külön, puha ecsettel, latex szivaccsal és puha radírral a portól megtisztítottam.

A fej

Leválasztottam a koronát. A fejről rétegenként leemeltem a bajusz, szakáll és szemöldök ráragasztásokat. Ezt követte az arc tisztítása, víz, zsíralkohol és benzin keverékével.

A fatuskót rögzítő szöveget az áll részénél kihúztam.

A fej alsó részén teljesen kitöredezett a papírmassé, így itt újra kellett építenem, hogy legyen mihez rögzíteni a fát, hiszen ez az erős rögzítés adja meg a báb stabilitását.

Savmentes szívópapír rostjait felhasználva, metil-cellulózzal papírmassé pasztát készítettem. Evvel építettem egy alapot, ami így már megtartja a fát.

Az áll részénél, a száj jobb oldalánál és a szemöldököknél a felső réteg hiányait szintén kiegészítettem.

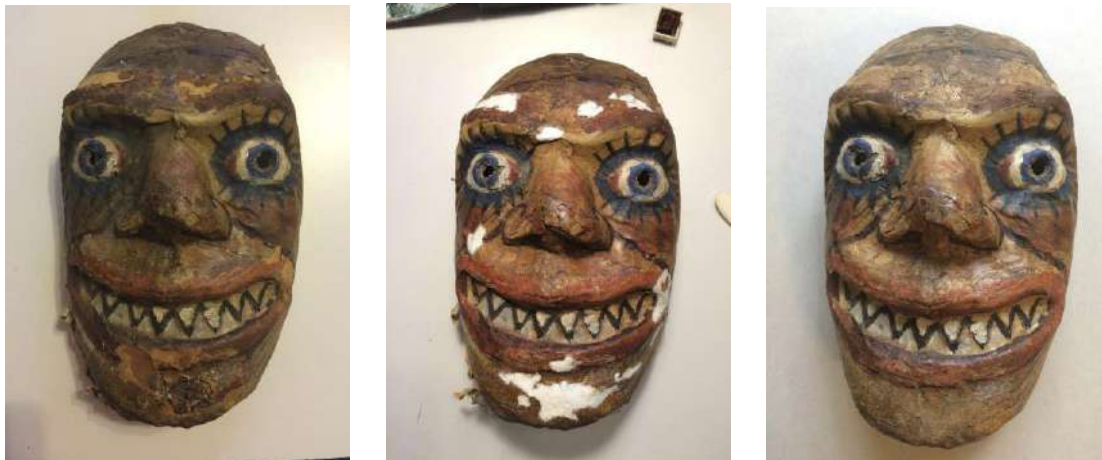
Bookkeeper oldattal lefújva, savtalanítottam a fejet. Próbáltam jól átítatni, így elérni a lehető legjobb hatást.

Visszaszögelttem a fatuskót az állnál, majd a szögelés nyomát is kipótoltam a masszával.

Alul körbeszögelttem a fát, a kiegészített új alaphoz.

A kipótolt részeket akvarellal retusáltam. A fej szélein lévő szakadásokat megragasztottam és megerősítettem.

A hiányzó pupillába zöld fóliát illesztettem.

Szakáll, haj és szemöldök

Szétválasztottam a rétegeket. A ragasztónyomokat nehezen, de lefejtettem. Minden réteget külön leradíroztam. A szemöldök kivételével kimostam a „szőrzetet”. Savtalanítottam a papírokat Bookkeeperrel. A szakadásokat kijavítottam.

A régi haj kivágás alapján, tükrözve egy újat készítettem. Ezt festett rajzkartonból vágtam ki. Ez került felragasztásra a korona belső oldalára.

Az eredeti szemöldök csak a jobb oldalon maradt meg. Ez sárgára volt festve. Itt is készítettem egy második darabot a bal oldalra, az eredetit lemásolva.

Korona

A koronát először kisimítottam. A hiányzó pártarészeket kartonból kiegészítettem. A szakadásokat összeépítettem. A fólia borítás hiányait alufóliával kiegészítettem.

Az eredeti és a pótlás haj felragasztása után egy múzeumkartonból kivágott gyűrűre ragasztottam a koronát, így rögzítettem a korona formáját.

Kezek:

A száraz tisztítást követően, savtalanítottam a kartonokat Bookkeeper oldattal felváltva részeket metil-cellulózzal visszarakasztottam. z egyik kéz ruhaujjba nyúló karton része megtört, itt a karton csőbe egy összetekert triplex karton csúsztattam így ismét kellően merev lett. kopásokat óvatosan akvarellal és temperával retusáltam.

A tulajdonossal egyeztetve, a báb fejre csak a szemöldökök lettek Planatollal felragasztva.

Az alsó, legkorábbi szakállat a nyomok alapján rekonstruáltam. Ez később bármikor felrögzíthető.

A korona egy parafából készített kitámasztót kapott, így jó szögben dróttal rögzíthető a fejhez. Az összes leválasztott „szőr” egy kis mappában van mellékelve.

az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Bábtárának őrzésében lévő

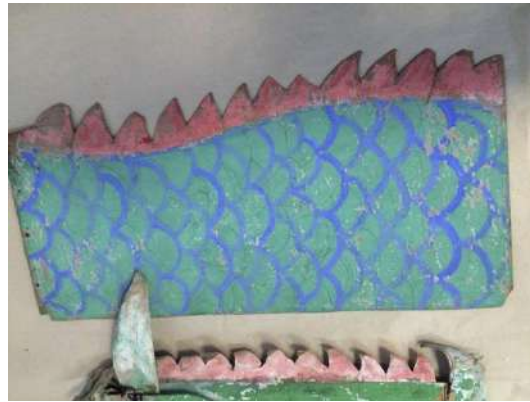
Sárkány félplasztikus papírbáb restaurálásáról

A báb tervezője: Büky Béla

Készítési ideje: 1948.

Leltári száma: 73.132.1-2. Sárkány fej és test

A báb két darabból áll. Vastag kartonból készítették, szürkelemezből és akvarell papírból. A teste sík, de a sárkány feje három dimenziós. Nagyon játékos, „élethű” a fogazata és mozgatható álkapcsa. A fejet hajlított kartonból alakították ki és ez rejti az álkapocs rögzítését. A mozgatást spárgával húzogatva végezték. A fejet a testtel, szögből hajtogatott kampókkal illesztették egygé. A sárkány bábót színes temperával festették ki.

Állapotleírás

A báb poros, szennyezett volt. Különösen a fej volt nagyon kopott. A festék réteg lepattogzott. A kiálló részek - orr, fülek, fogazat és taréj elhajlottak, a karton rétegei szétnyíltak. Több helyen el is veszték a leszakadt fogazat és taréj darabkák. Az egész fej kilapult, deformálódott.

A sárkány testének sarkai és taréj része is több helyen hiányos volt.

A legnagyobb probléma a bábbal, hogy a karton alapanyag savassá vált az idők során. Ezért a papír savtalanítása feltétlenül szükséges volt.

A bábót szárazon, puha ecsettel, latex szivaccsal és puha radírral a portól megtisztítottam.

A festés lepattogzó részeit konzerváltam, párásítással a sárkány fejét formára igazítottam és úgy rögzítve megszárazítottam.

A széleken lévő felvált részeket visszragasztottam, a szakadásokat kijavítottam, ahol megtört a karton, ott megerősítettem. A hiányokat megfelelő vastagságú és felületű papírral kiegészítettem.

A festés kopásait óvatosan akvarellal és temperával retusáltam.

Végül elvégeztem a kartonok savtalanítását Bookkeeper oldattal.

Budapest, 2021. november 20.

Lente Zsuzsanna

okl. textilrestaurátor művész, könyv- és papírrestaurátor

alanyi adómentes kisadózó egyéni vállalkozó

tel: 30/390-2020

RESTAURÁLÁSI DOKUMENTÁCIÓ

A Francia Királynő báb fa és fém tárgyalkotóinak
restaurálásáról

Leltári száma: 73.101.1

A báb tervezője: Büky Béla

Tulajdonos: Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet – Bábtár

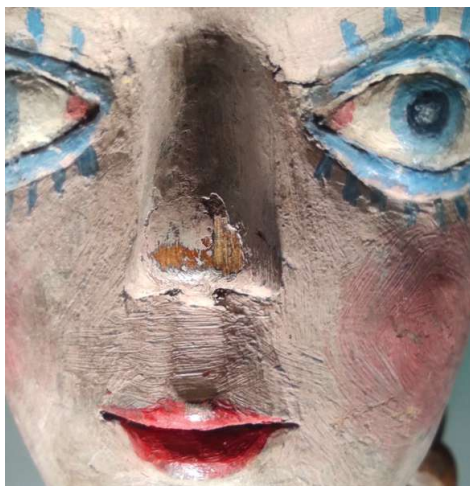
Készítette: Szabóné Szilágyi Mária Emília szobrászrestaurátor művész
2021.

A műtárgy leírása, állapota az átvételkor

A Királylány kesztyűsbáb feje és keze festett fa. Haja is fából faragott. Az alkar része kartonból készült, szögelve illesztették a festett kézhez.

A festett fa erősen szennyezett, több helyen kopott, főleg a kitettebb részeken. Az orron sérülés nyoma látható.

A báb alkotó részeinek rögzítéséhez használt fém szegek részben rozsdásak. Többségük húzott szeg, de van közöttük két kovácsolt szeg is.

Restaurálás menete

Tisztítás

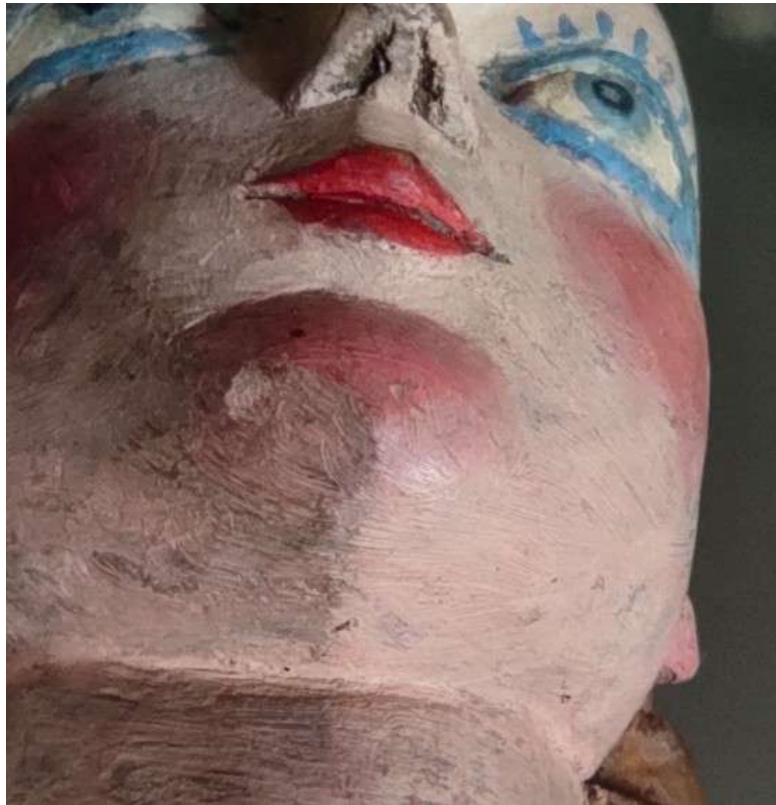
A fémből (vasból) készült szegek rozsdamentesítése és passzíválása RO55 oldattal történt, levédése Paraloid B72 2,5% Nitro-hígítós oldattal.

A festett fából készült tárgyalkotók nedves tisztítása felületaktív anyaggal, Zsíralkohol-szulfát vizes oldatával nedvesített vattával történt. A művelet előtt tisztító próbát végeztem a levézés elkerülésére. A kezek felületének kíméletes tisztításakor nem tapasztaltam levézést.

A szemek, a száj, a szemöldökök festésére különös gondot fordítva ismét tisztító próbákat végeztem. Ismételten nem tapasztaltam levérzést. Ezután a fejet is letisztítottam a fent említett felületaktív anyag vizes oldatának segítségével. A fejek csak kis mértékben voltak szennyezettek.

Tisztítás után a festett felületeket Paraloid B72 2,5%-os lakkbenzines oldattal védtem le.

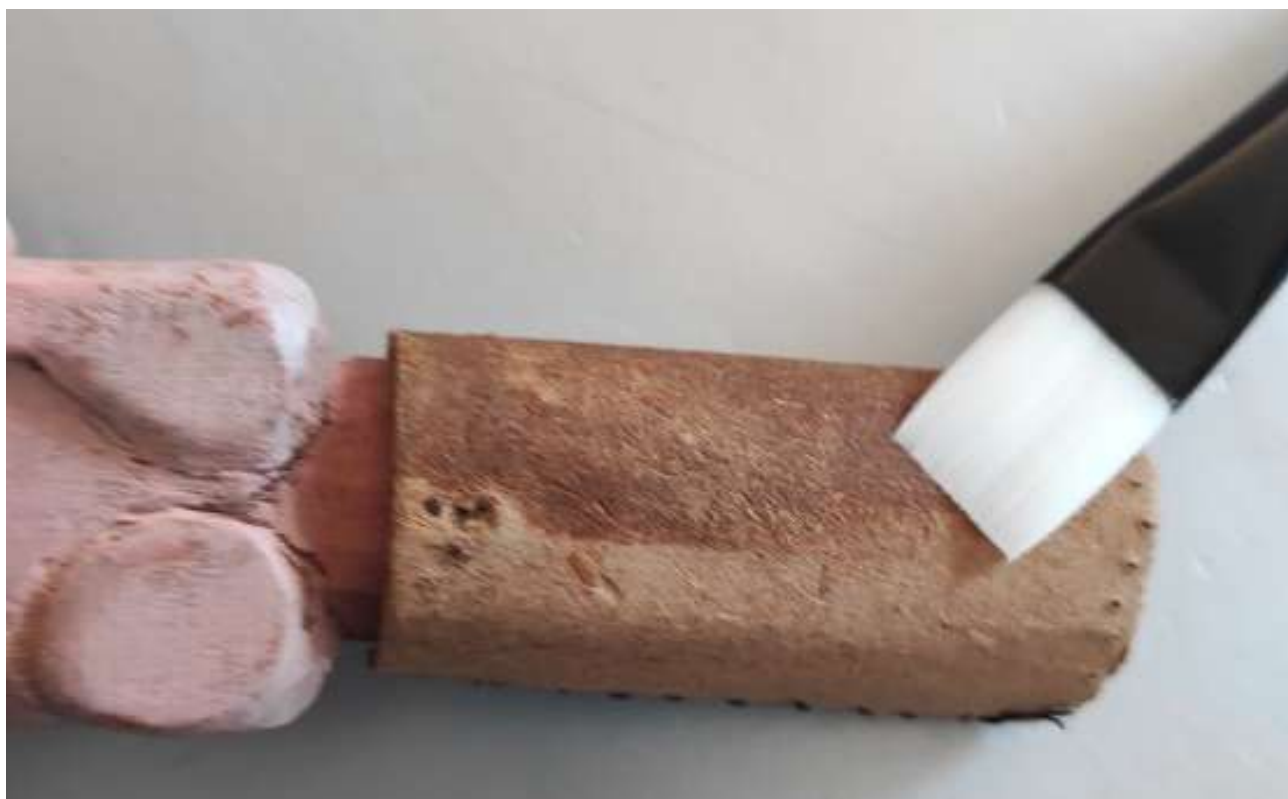

Az alkarokat alkotó kartonpapírok konzerválása

A kartonpapírokat Latex habzivaccsal „radírozva” tisztítottam, majd Floroglucin oldat segítségével lignintesztet végeztem, hogy leellenőrizzem, hogy savasodás állhat e fenn. B1 a bal alkar kartonjából vett minta, J1 a jobb alkar kartonjából vett minta. A háromszögletű papír egy újságpapír. A teszt mindhárom esetben pozitív, ez lignin (facsiszolat) jelenlétére utal, ami a papír savasodását okozza hosszú távon, tehát szükséges volt a kémiai stabilizálása.

Ennek érdekében 9-es pH-jú kalcium-hidroxiddal ecseteltem át kívül-belül az alkarokat alkotó karton papírokat..

A lepattogzott, kopott festékrétegek pótlása

A kopások retusálását a tulajdonos kívánsága szerint minél teljesebben, megszüntetve a használatból eredő sérüléseket, kopásokat, akvarell festékekkel, beilleszkedő retusálást alkalmazva végeztem.

Tárolási javaslat:

A bábokat alkotó anyagok különbözőségük okán nem egyformán reagálnak a környezeti változásokra, ezért nem ajánlatos kitenni drasztikus és hirtelen változásoknak. Mind a savas papír, mind a fém alkatrészek igen érzékenyek a magas páratartalomra, ezért elkerülendő a rozsdásodást, javasolt páratartalom mértéke 40-45% körüli.

Hőmérséklet 20 °C körüli.

Az időszakos takarítással megbízott személy ne használjon nedves tisztítást.

Várpalota, 2021 November

Szabóné Szilágyi Mária Emília

Szabóné Szilágyi Mária Emília
Faszobrász restaurátor művész
Email: szilagimary@gmail.com
Tel: 06-70-905-3445

RESTAURÁLÁSI DOKUMENTÁCIÓ

A PIM-OSZMI BÁBTÁR TULAJDONÁBAN LÉVŐ

BÜKY BÉLA KESZTYŰS BÁBOK

TEXTIL ALKOTÓRÉSZEINEK RESTAURÁLÁSÁRÓL

Restaurálásra kiválasztott műtárgyak:

1. KIRÁLYKISASSZONY Ltsz.: 73.101.1.
2. VÍZIKIRÁLY, Ltsz.: 73.118.1.

KÉSZÍTETTE: PATAKI ANIKÓ
TEXTILRESTAURÁTOR MŰVÉSZ

2021.

KIRÁLYKISASSZONY Ltsz: 73.101.

Királykisasszony figura restaurálás előtt / M:50 cm, SZ: 41 cm

ÁLLAPOT LEÍRÁS, RESTAURÁLÁS INDOKLÁSA:

A báb ruházata jó állapotú. Használatából eredően szennyezett, foltos, helyenként elszíneződött, sárgás jellegű. A tárolás, hajtogatás miatt a szövet meggyűrődött. A ruha elején lévő rátétek varrása meggyengült, néhány helyen elszakadt. A figura koronája nem rögzíthető a fejhez, nem található a rögzítés módjára utaló nyom. Papír alapon ezüstszerű fólia anyaga deformálódott.

A báb gyűrött állapotú ruházata / Alsó ruhájának rögzítése a nyakon körben szögekkel

Külső ruha rögzítése felvarrással, szögeléssel a nyaknál

Szögelés nyomok a nyakon

A báb külső ruhájának hátoldala /

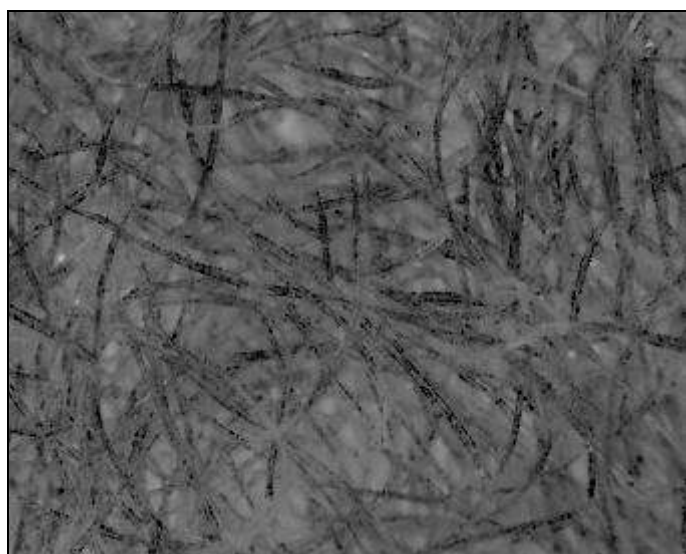
Alsó ruha, kesztyű rész: éksávoly szövésű, bolyhozott belső felületű gyapjú szövet

Az alsó ruhához varrt kezek illesztése

A báb külső ruhájának szerkezete: láncfonal: Z sodratú fehér fonál, vetülék: 1 ágú, sodratlan, kék, fényes felületű műselyem fonál (nagyítás: 220x /Dino-Lite mikroszkópos felvételek)

A báb külső ruháján lévő, fehér nemez rátét szálszerkezetének mikroszkópos képe (nagyítás 220x)

A RESTAURÁLÁS MENETE:

Jelen beszámoló a műtárgy textil alkotórészeinek restaurálására vonatkozik.

A restaurálás kivitelezéséhez szükséges volt a textil alkotórészeket lebontása a bábtestről. (A bábtest fa alkotórészeinek restaurálását faszobrász restaurátor, Szabóné Szilágyi Mária végezte el.

- Restaurálás előtti állapot dokumentálása
- Bontás: ruházat lebontása a báb testről a tisztítás, konzerválás kivitelezéséhez
- Tisztítás, kíméletes szárítás
- Varrókonzerválás: a rátétek varrásainak megerősítése, konzerválása
- A báb visszaöltöztetése a test restaurálása után
- Dokumentáció készítése

SZÉTBONTÁS

A textil alkotórészek tisztításának és konzerválásának kivitelezéséhez első lépésben a szögekkel és varrással rögzített báb ruházatát le kellett bontani a nyaki részéről. A varrással illesztett karokat a belső kesztyűként alkalmazott ruháról szintén le kellett bontani.

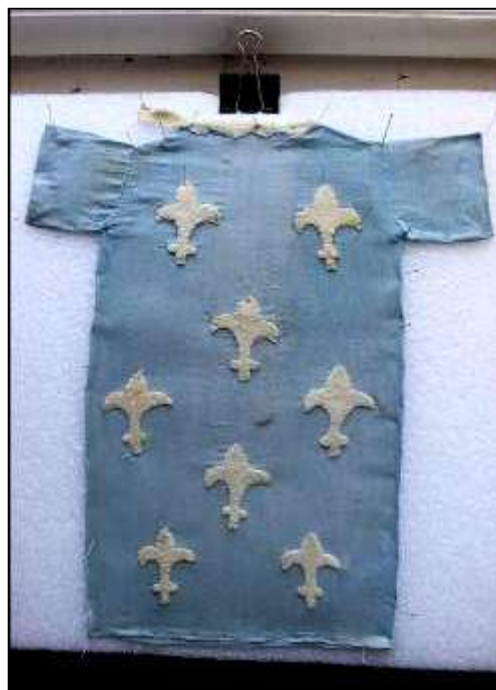
A textil alkotórészek (külső ruha, belső ruha-kesztyű rész) szétbontás után, tisztítást megelőzően

A báb külső ruhájának hátoldala / ruha vállrészének részlete

TISZTÍTÁS

A textil alkotórészeket különállóan, nedvesen tisztítottam Hostapon-T anionos tenzid habjával. Mindkét darabot kozmetikai ecset, púder szivacs segítségével mechanikusan tisztítottam majd többszörösen öblítettem. A száradáshoz a ruházatokat ethafoam lapra rovartüvel rögzítettem, kitűzve szárítottam.

A tisztítás után kitűzött tárgy párasítása

A báb nyaki részének megerősítése savmentes karton szalag betéttel, lenvászon szövettel. A betét merevítés segítségével a szövetet szögeléssel rögzítettem. A tárgy mindkét ruhája ehhez az anyaghoz varrással lett rögzítve.

KONZERVÁLÁS, ÖSSZEÁLLÍTÁS

A báb textil alkotórészeit az anyag színéhez illeszkedő cérnával, varrással konzerváltam: a belső ruha sérült karkivágásainak széléit pelenka öltéssel varrtam meg.

A báb ruházat nyaki részének megerősítése, stabilabb rögzítése, a szövetek kímélése miatt savmentes karton szalagot valamint lenvászon anyagot használtam fel, melyek a ruha alatt találhatóak, nem látható módon. A karton és a papír is szögeléssel, az eredeti technikának megfelelően lett rögzítve a nyak fa részéhez.

A tárgy mindkét ruháját ennek az anyagnak a segítségével varrással rögzítettem.

A megerősített nyakrész

A varrással rögzített karok és a ruházat

A restaurált báb összeállítás után

M: 84 cm, SZ: 82 cm

ÁLLAPOT LEÍRÁS, RESTAURÁLÁS INDOKLÁSA:

A báb feje, koronája papírból, sztaniol papírból, ezüsthóliából készült. Kezei papír és festett, rétegelt lemez felhasználásával készültek. Restaurálásuk papírrestaurátor szakember munkáját igényli.

Fekete, rugalmas kötött szövetből és fémfonalas csipke rátéttel kialakított ruházata a használatból eredően szennyezett, foltos. A szövetet javították, foltozták. A rávarrt csipke betét ezüst színe helyenként foltosan elfeketedett, felülete kopott, egybeolvad a környező csipke részekbe. A gyöngyös gallér rossz állapotú: a gyöngyök hiányoznak, leszakadtak, felvarró száluk lebeg. Belső kesztyű rész szövete rendezetlen, foszlott szélű.

Fej hátsó része, papír haj / sérült koronák

A báb ruhájának eleje

Ruha eleje / ujj szabása / szennyezett, foltos, foltozott szövete / csipke részlete

Gyöngyös hímzett gallér eleje, hátoldalon mindkét oldalon a vállvonalig ér

A RESTAURÁLÁS LÉPÉSEI

Jelen beszámoló a műtárgy textil alkotórészeinek restaurálására vonatkozik.

A restaurálás kivitelezéséhez szükséges volt a textil alkotórészeket lebontani a bábtestről. A bábtest papír alapú alkotórészeinek restaurálását papír restaurátor, Lente Zsuzsa végezte el.

- Restaurálás előtti állapot dokumentálása
- Bontás: ruházat lebontása a báb testről a tisztítás, konzerválás kivitelezéséhez
- Tisztítás, kíméletes szárítás
- Varrókonzerválás: a gyöngyös gallér kiegészítése hasonló gyöngyökkel, ruházat sérült részeinek konzerválása
- A báb visszaöltöztetése a test restaurálása után
- Dokumentáció készítése

SZÉTBONTÁS

A textil alkotórészek tisztításának és konzerválásának kivitelezéséhez első lépésben a szögekkel rögzített ruházatot le kellett bontani a nyaki részéről. A ruha felszögelésének módja arra engedett következtetni, hogy a ruha leszakadt s az eredeti módon nem tudták azt felhelyezni a nyakra.

A ruha rögzítése a nyakon, lebontás előtt

A ruha rögzítése a nyakon, lebontás előtt

A ruha és a kezek lebontás után

A ruha nyakába varrt gyöngyös gallér szín és fonákoldala

A ruha elejének mell részébe varrt tömőanyagok

a ruha sérült nyakrésze / a lebontott, hiányos gyöngyözésű gallér

TISZTÍTÁS

A textil ruhát nedvesen tisztítottam Hostapon-T anionos tenzid habjával. Kosmetikai ecset, púder szivacs segítségével mechanikusan tisztítottam majd többszörösen öblítettem. A száradáshoz a ruhát ethafoam lapra rovartúvel rögzítettem, kitűzve szárítottam.

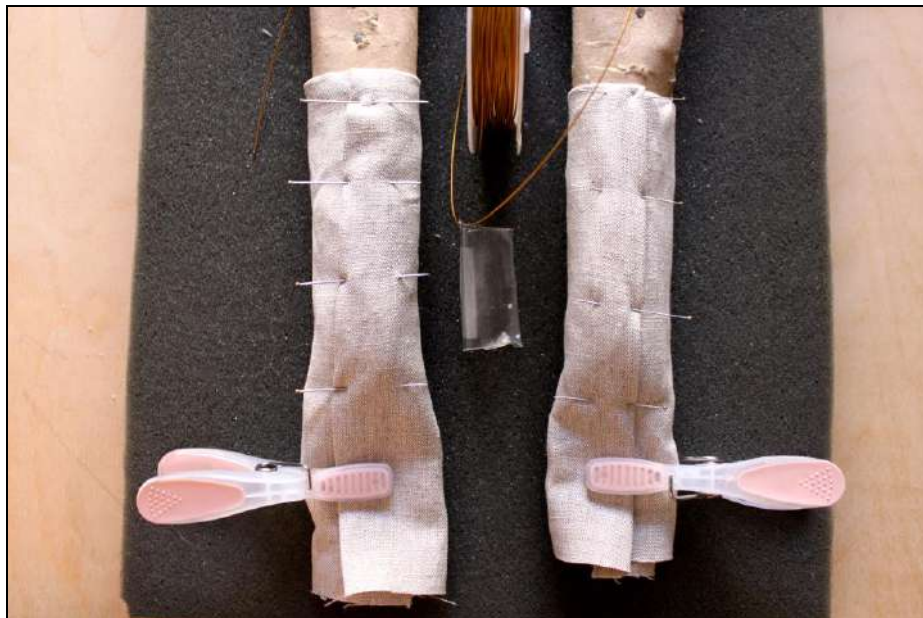
Tisztítás közben

KONZERVÁLÁS, ÖSSZEÁLLÍTÁS

A báb textil ruházatának elemeit a sérült helyeken, az anyag színéhez illeszkedő cérnával, varrással konzerváltam. Az összeállításhoz a tárgy nyak részét egy fekete színű, dzsörzé pamut szövet felvarrásával megerősítettem, a szögelés miatt szakadt részeket átfogó öltéssel varrókonzerváltam (ruha belsejében található). A nyaki részbe fekete fonott zsinórt illesztettem, mely a ruha felrakását teszi lehetővé a papírmásé fejhez.

A gyöngyös gallért hasonló típusú gyöngyökkel pótoltam. A fekete gyöngyök pótlása új üvegyönggyel, a szürke színű (kívül átlátszó, belül szürke) múzeumi, hasonló, de az eredetivel nem azonos méretű, viseleti üvegyöngyök felhasználásával történt.

A konzervált kezeket a visszavarrás előtt lenvászon anyaggal vontam be, mely a visszavarrást segítette. (A meggyengült szerkezetű, savas papír tehermentesítésére alkalmazott módszerrel nincs átlukasztva varrás közben a papír.) a lenvászon anyag gyöngyfűzésnél használatos vékony fémsodronnyal (ú. tigrisbajusszal) lett a karhoz rögzítve.

Karok bevonása lenvászon szövettel a ruhához történő visszavarráshoz

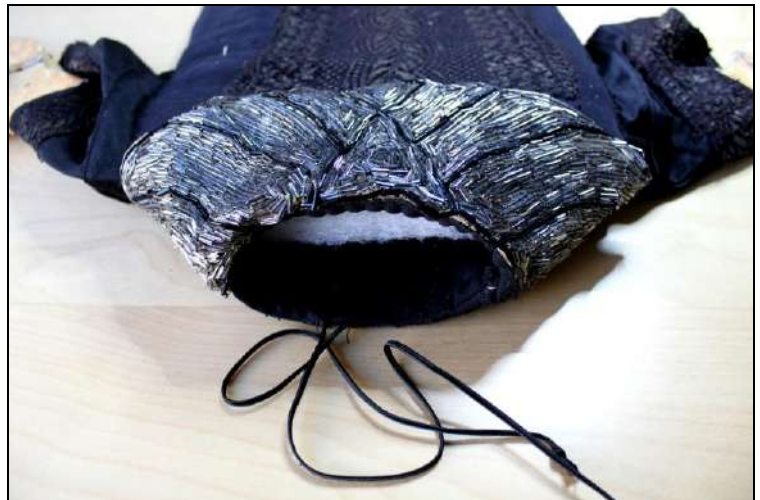
A gallér restaurálás közben /gyöngyök felvarró fonalának elvarrása sérült részeken, új gyöngyök felvarrása

Konzerválás közben / a gyenge tartófonalak megerősítése, a hiányos részek kiegészítése

A gallér restaurálása, a gyöngyök pótlása után

A restaurált ruha, a gallér visszavarrása után

A báb szempillájának rögzítése / papír hajának tároló formája: papír karton, ethafoam, zsinór

2021. 11.20.

Pataki Anikó
Okl. textilrestaurátor
Okl. száma: MKE III-8708/08, 1992.
Lakcím: 1133 Budapest, Garam u. 23.
06 30 435 4955
anikopataki333@gmail.com
kisdózó egyéni (KATA-s) vállalkozó, alanyi adómentes.

A restaurált bábok tárolása

A bábok a PIM-OSZMI Bábtorának raktárában dobozokban fekszenek. A dobozokat salgópolcon tároljuk.

Nyilatkozat a 209111/00071 azonosító számú támogatás szakmai beszámolóhoz

Alulírott Dr. Bodolay Géza, a PIM-OSZMI igazgatójaként nyilatkozom, hogy az NKA által támogatott, *Büky Béla bábjainak restaurálása* című pályázat keretében restaurált bábokat a Petőfi 200 emlékév keretében fogjuk kiállítani.

Vállaljuk, hogy 2022. évben a Petőfi 200 emlékév keretében nyíló kiállításunkon a restaurált bábokat kiállítjuk.

A támogatandó tevékenységből megvalósuló szolgáltatásokat elsősorban magyar állampolgárok veszik igénybe, ezért a támogatásban részesített tevékenység más tagállamok piacaira és fogyasztóira legfeljebb marginális hatást gyakorol:

A restaurált bábok a PIM – Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet tulajdonában állnak. A pályázattal az volt a célunk, hogy a magyar bábtörténet egyik jeles alkotójának bábjait restauráltassuk. A restaurálásban kettő restaurátor vett rész. Egy jövőbeni bábkiállítás részeként elsősorban magyar látogatók fogják megtekinteni a bábokat.

A szakmai beszámolót elhelyezzük az OSZMI honlapján és a pályázat elszámolásától számított kettő évig ott tartjuk.

Budapest, 2021. november 26.

Dr. Bodolay Géza igazgató

PIM-OSZMI